

2009-05-06

LS 0809-0817

Landstingsstyrelsen

Motion 2008:32 av Juan Carlos Cebrián m fl (S) om en röd matta in i vården för de äldsta psykiskt sjuka

Föredragande landstingsråd: Birgitta Rydberg

ÄRENDET

Motionärerna föreslår en rad åtgärder i vården för de äldsta psykiskt sjuka.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

En fokusrapport om Äldrepsykiatri togs fram inom Stockholms läns landsting år 2005. Flera av de förslag som tas upp i motionen återfinns i fokusrapporten och håller på att genomföras eller har genomförts.

I landstingets budget för år 2009 framhålls att den psykiatriska vården för äldre med psykisk sjukdom ska utvecklas i samarbete med geriatrik och primärvård.

Inför år 2010 planeras ett Äldrepsykiatriskt Kompetenscentrum med slutenvård. Internationella utvecklingsprogram för att stärka den äldrepsykiatriska kompetensen hos berörd personal finns numera publicerade på svenska. Dessa program kan integreras i de utbildningar som redan genomförs av den Geropsykiatriska enheten inom Norra Stockholms psykiatri. Läkemedelskommittéerna genomför även utbildningsaktiviteter om äldrepsykiatri.

Under år 2008 har upphandlingar gjorts av psykiatrisk vård. I kravspecifikationen vid dessa upphandlingar har gruppen äldre och suicidprevention betonats.

2009-05-06

LS 0809-0817

Upphandlingarna har resulterat i att ett äldrepsykiatriskt team och ett suicidteam kommer att inrättas.

I avtalen med den psykiatriska vården för år 2009 har kraven på omhändertagande av äldre med psykiskt sjukdom skärpts. De skärpta kraven förutsätter ett utökat samarbete mellan psykiatri, geriatrik och primärvård.

I avtalen med de sju vuxenpsykiatriska klinikerna kommer det att ställas krav på att varje klinik ska erbjuda följande vårdtjänster; poliklinisk ECT-behandling, sjukgymnastik, stöd efter suicidförsök, tidsbegränsad samtalskontakt med kognitiv inriktning, fobiträning, patient- och närståendeutbildning rörande depression och ångest, läarkonsultation till geriatrik och primärvård samt rådgivning till kommunernas äldrepersonal. Vid den kommande upphandlingen av den psykiatriska vården i länets nordöstra del kommer samma krav att ställas.

Utbildning, kompetensutveckling och forskning om äldrepsykiatri, anhörigas roll samt äldre med invandrarbakgrund är ett utvecklingsområde för Centrum för psykiatrforskning. Det Äldrepsykiatriska kompetenscentrat kommer även att ägna sig åt forskning och utveckling. Tillsammans med läkemedelskommittéerna kommer enheterna att fördjupa kunskaperna kring läkemedel och äldre med psykiska problem.

Catharina Elmsäter-Svärd

Birgitta Rydberg

Per-Inge Buskas

ÄRENDET OCH DESS BEREDNING

Juan Carlos Cebrián m fl (S) har i en motion (bilaga), väckt den 9 september 2008, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* ta fram ett utvecklingsprogram i syfte att utveckla en äldrepsykiatrisk kompetens för berörd personal, *att* ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att öka antalet psykiatriska vårdavdelningar/vårdplatser som är anpassade till äldres behov, *att* ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att inrätta nya äldrepsykiatriska team i länet där tillgång till sådana saknas, *att* ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att starta utvecklingsprojekt och stödja implementerbar forskning om anhörigas roll och behov av stöd.

Yttranden har inhämtats från landstingsdirektören, hälso- och sjukvårdsnämnden och patientnämnden. Stockholms läns sjukvårdsområde har avstått från att yttra sig.

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 25 mars 2009 föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* anse motionen besvarad.

Motionären lyfter fram problem och ger förslag på åtgärder runt omhändertagandet av äldre med psykisk sjukdom. Den framförda problembilden överensstämmer med den som rapporterats i fokusrapporten om Äldrepsykiatri i SLL från 2005, en nationell inventering som nyligen gjorts av situationen under andra halvåret 2006 till första halvåret 2007 samt av yttranden från Patientnämnden och Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) kring den aktuella motionen.

Flera av de förslag på åtgärder som framförs i motionen är på väg att genomföras eller har genomförts. I landstingets budget för 2009 betonas att den psykiatriska vården för äldre med psykisk sjukdom ska utvecklas i samarbete med geriatrik och primärvård. Inför 2010 planeras ett Äldrepsykiatriskt Kompetenscentrum med slutenvård. Internationellt framtagna utvecklingsprogram för att utveckla äldrepsykiatrisk kompetens för berörd personal finns publicerade på svenska och är direkt användbara. Dessa kan integreras i de utbildningsaktiviteter som redan idag genomförs av Geropsykiatriska Enheten inom Norra Stockholms Psykiatri och Läkemedelskommittéerna samt inom det kommande kompetenscentrals arbete.

I upphandlingen av psykiatrisk vård betonades gruppen äldre i kravspecifikationen rörande suicidprevention och hälso- och sjukvårdsnämnden planerar att i de kommande vårdavtalen för år 2009 skärpa kraven på omhändertagande av äldre med psykisk sjukdom inom psykiatri, primärvård och geriatrik. I de kraven ska innefattas ett utökat samarbete mellan de tre vårdgrenarna. Enligt hälso- och sjukvårdsnämnden kommer det i avtalen med de sju vuxenpsykiatriska klinikerna ställas krav på specialiserad öppenvård för den aktuella patientgruppen. I kraven ingår bland annat patient- och närståendeutbildning, konsultation till geriatrik och primärvård samt rådgivning till kommunal äldrepersonal.

I synpunkterna från SLSO och Patientnämnden framhålls att det finns behov av särskilda vårdplatser och öppenvårdsteam. Bristen på vårdplatser och öppenvårdsteam bedöms vara särskilt stor inom de södra delarna av länet. I det arbete som pågår inom hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning kring upphandling och vårdavtal med berörda verksamheter bör dessa behov vägas in och senare följas upp. Ökad samverkan och samordning mellan olika enheter inom hälso- och sjukvårdsnämnden förvaltningen och sakkunnigstrukturen kring behovsbedömning och styrning kan bidra till en fördjupad integration inom de medicinska specialiteterna geriatrik och psykiatri kring äldrepsykiatriska frågeställningar.

Forskning och utveckling kring såväl anhörigas roll och behov av stöd samt kunskap och kompetensutveckling om psykisk ohälsa hos äldre med invandrarbakgrund kan utvecklas inom ramen för befintliga FoU-enheter samt det kommande Äldrepsykiatriska kompetenscentrat. Dessa enheter kan gemensamt och i samarbete med läkemedelskommittéerna även fördjupa kunskaperna och utbildningsinsatserna kring äldre och läkemedel vid psykiska problem.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har den 17 mars 2009, enligt förvaltningens förslag, avgett följande yttrande.

”Motionären pekar på allvarliga brister i vården av äldre med psykisk sjukdom i länet. Landstingsmajoriteten har uppmärksammat bristerna, och i landstingets Budget 2009 betonas därför att den psykiatriska vården för äldre med psykisk sjukdom ska utvecklas i samarbete med geriatrik och primärvård.

I den år 2008 genomförda upphandlingen av psykiatrisk vård har målgruppen äldre betonats i kravspecifikationen rörande suicidprevention. Resultatet av upphandlingen är att äldrepsykiatriska team och suicidteam kommer att inrättas.

Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning har under hösten 2008 inlett ett samarbete mellan enheterna för psykiatri, geriatrik och närsjukvård på basis av en aktuell kunskapsöversikt rörande äldre med psykisk sjukdom i länet. Avsikten är att i de kommande vårdavtalen för år 2009 skärpa kraven på omhändertagande av äldre med psykisk sjukdom inom såväl psykiatri som geriatrik och primärvård. De skärpta kraven ska också innefatta ett utökat samarbete mellan de tre vårdgrenarna.

I avtalen med de sju vuxenpsykiatriska klinikerna i länet kommer det således år 2009 att ställas krav på att varje klinik ska erbjuda specialiserad psykiatrisk öppenvård för äldre med psykisk sjukdom och därvid erbjuda bl.a. följande vårdtjänster: poliklinisk ECT-behandling, sjukgymnastik, stöd efter suicidförsök, tidsbegränsad samtalskontakt med kognitiv inriktning, fobiträning, patient- och närståendebildning rörande depression och ångest, läkarkonsultation till geriatrik och primärvård samt rådgivning till kommunens äldrepersonal.

Vid den kommande upphandlingen av öppen och sluten psykiatrisk vård i länets nordöstra del under våren 2009 kommer samma krav att ställas.

2009-05-06

LS 0809-0817

Inför 2010 planeras ett Äldrepsykiatriskt Kompetenscentrum med tillhörande slutenvård. Redan idag genomförs många utbildningsaktiviteter kring äldrepsykiatri genom Stockholms Läkemedelskommittéer, framförallt Södra Läkemedelskommittén - en verksamhet som kan utvidgas.

Forskning och kompetensutveckling om äldrepsykiatri, anhörigas roll samt äldre med invandrabakgrund bör utvecklas inom ramen för länets psykiatriska FOUU-enhet.”

S- och V-ledamöterna reserverade sig till förmån för sitt förslag att bifalla motionen.

MP-ersättaren lät anteckna följande särskilda uttalande:

”Om jag hade haft yrkanderätt skulle jag ha föreslagit hälso- och sjukvårdsnämnden att bifalla motionen.

Motionen tar upp en angelägen fråga där det behövs kunskapsutveckling och ett ökat engagemang. Många äldre deprimerade får inte adekvat behandling och en tredjedel av alla äldre uppges ha någon form av behandlingskrävande psykisk sjukdom.

Förvaltningens svar är positivt och visar nu att såväl äldrepsykiatriska team som suicidteam kommer att inrättas som ett resultat av psykiatriupphandlingen 2008. Samarbete mellan enheterna för psykiatri, geriatrik och närsjukvård kommer att inledas på basis av en kunskapsöversikt rörande äldre med psykisk sjukdom i länet. Detta är välkomna initiativ. Detsamma gäller planeringen för ett äldrepsykiatriskt kompetenscentrum.

Miljöpartiet har i sina två senaste budgetar avsatt särskilda medel till förstärkning av äldrepsykiatrin och även föreslagit inrättande av äldrepsykiatriskt kompetenscentrum.”

Patientnämnden har den 28 oktober 2008 avgett följande yttrande.

”Patientnämnden är en instans dit patienter och anhöriga kan vända sig när problem uppstår i kontakten med hälso- och sjukvården. Ärenden rörande vård av psykiskt sjuka äldre behandlas ibland av nämnden. Detta är en stor grupp med komplexa vårdbehov. Trots att samverkan mellan geriatrik- och psykiatrispecialiteterna förekommer finns behov av slutenvårdsplatser där kompetens inom såväl somatik och psykiatri som det normala åldrandets processer finns. Kompetensbrist hos personal kan leda till brister i bemötandet.

Då många äldre idag vårdas i eget boende eller inom vård och omsorgsboende borde det utifrån behov och inte beroende på var man bor finnas tillgång till äldrepsykiatriska team.

Anhöriga till äldre med psykiska sjukdomar tar idag ofta ett stort vårdansvar och har ofta en mycket pressad situation vilket anmälningar till nämnden visar. Behovet av stöd till den gruppen ser nämnden därför vara mycket viktig.

Antalet äldre med invandrabakgrund är ökande och därmed antalet äldre med invandrabakgrund och psykisk ohälsa. Program för kunskap och kompetensutveckling för dess grupper är därför angeläget att ta fram.

Nämnden anser att samtliga föreslagna åtgärder är adekvata och angelägna.”

S-ledamöterna lät anteckna följande särskilda uttalande.

”Socialdemokraterna noterar med glädje att förvaltningens yttrande utmynnar i ställningstagandet att motionens samtliga föreslagna åtgärder är adekvata och angelägna.

Mot denna bakgrund kommer vi att föreslå landstingsstyrelsen att bifalla motionen.”

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 6 maj 2009.